

Trivsel – inklusion – læring

Strategi for fremtidens dagtilbud 0-6 år

Juni 2013

Indhold

Ramme for udvikling af dagtilbud 0-6 år	3
Vision og indsatsområder	3
Hvorfor trivsel, inklusion og læring?	3
Indsatsområder	4
Den faglige indsats	5
Natur- og friluftsliv	6
Digitale medier	6
Den pædagogiske dømmekraft	8
En stærk pædagogisk faglighed	8
Kompetenceudvikling	8
Dokumentation og evaluering	9
0-3 års pædagogik	9
Forældresamarbejde	10
Organisering og ledelse af fremtidens dagtilbud	12
Decentralisering af støtteressourcer– styrket indsats i forhold til inklusion	12
Sammenhængende og inkluderende børnemiljøer 0-16 år	13
Ledelse af fremtidens dagtilbud	13
Implementering af strategien	14
Kontraktmål – kontraktstyring	14
Kontraktholders planer for institutionens udviklingsarbejde	14
Ny dagtilbuds- og skolepolitik	14
Fælles delprojekter og netværk	14
Kvalitetsrapport	14
Handlingsplan 2013-15	15

Ramme for udvikling af dagtilbud 0-6 år

Strategien sætter en overordnet ramme for udviklingen af Rebild Kommunes dagtilbud i et ti-årigt perspektiv frem mod år 2023. Med afsæt i visionen for dagtilbud udpeger strategien indsatsområder indenfor områderne fagligt indhold samt organisering og ledelse. For det faglige indhold og kvaliteten i dagtilbuddene er fokus på en stærk pædagogisk faglighed og dømmekraft samt på temaerne natur, friluftsliv og digitale medier. På den baggrund peger strategien bl.a. på en omorganisering og decentralisering af en del af støtteressourcerne i dagtilbuddene og på en ny sammenhængende organisering af dagtilbud 0-6 år. Strategien indeholder også en handlingsplan for 2013-15, altså indeværende og næste kontraktperiode. Det er tanken, at strategiens handlingsdel løbende skal udbygges og konkretiseres i det tværgående samarbejde på dagtilbudsområdet (politisk fagudvalg, administration og institutioner).

Som udgangspunkt er den økonomiske ramme for fremtidens dagtilbud uændret i forhold til i dag og fastsættes løbende på grundlag af bl.a. børnetallet. Inden for den økonomiske ramme på dagtilbudsområdet, kan vi vælge at prioritere anderledes og fordele ressourcerne på nye måder, der bedre understøtter og styrker de faglige og pædagogiske mål, vi vil opnå. Den økonomiske ramme for dagtilbud er dog i 2013 suppleret med 2,8 mio. kr. over bloktilskuddet.

Vision og indsatsområder

Visionen for dagtilbuddene i Rebild Kommune anno 2023 er:

At alle børn er inkluderet og trives i kommunens dagtilbud.

At alle børn udvikler sig optimalt, fordi vi har kvalificerede medarbejdere, der formår at udvikle børnenes dannelse og kompetencer.

At dagtilbud og forældre indgår i et stærkt samarbejde i en fælles indsats for alle børns trivsel.

At dagtilbuddene bruger det fulde potentiale i Rebild Kommunes natur som en integreret del af det pædagogiske arbejde.

Hvorfor trivsel, inklusion og læring?

Trivsel, inklusion og læring er centrale begreber i visionen for fremtidens dagtilbud. Ingen af begreberne kan stå alene, men forudsætter hinanden. Når netop disse tre begreber er centrale, er det fordi de er væsentlige dele af fundamentet for, at børn kan få gode udviklingsmuligheder her og nu og senere i livet.

Børn der trives, udvikler sig positivt med udgangspunkt i deres unikke muligheder og ressourcer. Trivsel i dagtilbuddene handler i al sin enkelthed om, at børn lever et sundt og velfungerende liv, hvor de indgår i positive og forpligtende relationer. De voksne – forældre og medarbejdere – drager omsorg for børnenes fysiske og psykiske behov. Det er eksempelvis vigtigt, at fysisk aktivitet og sund kost indgår som en naturlig del af børnenes hverdag.

Det inkluderende dagtilbud tilrettelægges med udgangspunkt i, at børn er forskellige. Ansvar for inklusion ligger i dagtilbuddet, herunder forældresamarbejdet, og aldrig hos det enkelte barn. Inklusion er en dynamisk proces, hvor dagtilbuddet hele tiden skal tilpasses den aktuelle børnegruppe. Det er vigtigt, at alle voksne i og omkring dagtilbuddet bakker op om inklusion som en grundlæggende ret for alle børn.

I dagtilbuddene arbejder vi med at forebygge, at børn i udsatte positioner bliver marginaliseret tidligt i livet. Inklusion handler om accept, respekt og lige muligheder. Det handler om, at alle bliver aktive deltagere i fællesskabet – og i samfundet. Derfor er det vigtigt, at alle børn får mulighed for at udvikle sig som socialt ansvarlige og tolerante mennesker.

I de første år af livet udvikles mange af de grundlæggende kompetencer, som både danner udgangspunkt for et godt børneliv og for livet som ung og voksen. Læring foregår hele tiden – i hjemmet, på gåturen, i småbørnsgruppen, dagplejen og børnehaven. Det er bl.a. i dagtilbuddet, at barnet lærer om sig selv, og om hvad der skal til, for at man bliver en del af fællesskabet. Og det er her, barnet erfarer, hvad det selv har at bidrage med og bliver anerkendt for.

Børn har brug for udfordringer også allerede i de første leveår, da udfordringerne er vigtige for børns dannelse, selvværd og læringslyst. Børn skal understøttes i at tro på og udnytte egne muligheder, og de skal have rum for udfoldelse. Børnene skal møde en hverdag i deres dagtilbud, der giver dem rige muligheder for at lege og lære.

Læring handler om dannelse og udvikling. Helt konkret drejer det sig for børn især om udvikling af f.eks. sprog, kreativitet, koncentration, selvværd, vedholdenhed, og evne til at indgå i forpligtende fællesskaber, men læring handler også om emner inden for natur, kultur, krop og bevægelse samt medbestemmelse og demokrati.

Indsatsområder

Med afsæt i visionen, skal udviklingen af dagtilbud i de kommende år ske inden for tre indsatsområder:

- Den faglige indsats
- Den pædagogiske dømmekraft
- Sammenhængende organisering af dagtilbud

Grundprincipper

– trivsel, inklusion og læring

- Trivsel, inklusion og læring er fundamentet for, at børn kan få gode udviklingsmuligheder her og nu og på sigt.
- Trivsel handler om, at børn lever et sundt og velfungerende liv, hvor de indgår i gode og forpligtende relationer.
- Dagtilbuddene arbejder med at forebygge marginalisering af børn i udsatte positioner.
- Ansvar for inklusion, herunder forældresamarbejdet om samme, ligger i dagtilbuddet, og ikke hos det enkelte barn.
- Alle børn skal udvikles som socialt ansvarlige og tolerante mennesker.
- Dagtilbuddene arbejder systematisk og målrettet med børns læring, så alle børn bliver rustet til et godt liv i fremtidens samfund.

Foto: Rebild Kommune

Trivsel i dagtilbud handler i al sin enkelthed om, at børn lever et sundt og velfungerende liv, hvor de indgår i positive og forpligtende relationer.

Den faglige indsats

I fremtidens dagtilbud arbejder vi med børns læring og udvikling, så alle børn bliver rustet til et godt liv i fremtidens samfund. Alle dagtilbud skal, ifølge dagtilbudsloven, udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan der beskriver, hvordan dagtilbuddet giver børnene rum for leg, læring og udvikling og sætter mål for børnenes læring i forhold til følgende seks temaer:

- Alsidig personlig udvikling
- Sociale kompetencer
- Sproglig udvikling
- Krop og bevægelse
- Naturen og naturfænomener
- Kulturelle udtryksformer og værdier

Den pædagogiske læreplan beskriver desuden hvilke pædagogiske metoder og aktiviteter, der skal iværksættes for at nå målene, samt hvordan læreplanen evalueres. Det fremgår også af den pædagogiske læreplan, hvilke metoder, aktiviteter og eventuelt særlige mål, der opstilles i forhold til børn med særlige behov.

Dagtilbuddene har arbejdet med de pædagogiske læreplaner siden 2004 og de er efterhånden et godt indarbejdet redskab i udviklingen af dagtilbuddene. Det betyder, at dagtilbuddene generelt arbejder systematisk og målrettet med de emner og forhold, der er omfattet af de pædagogiske læreplaner. I 2013-2015 er der især to emner, der skal sættes særligt fokus på:

- Natur og friluftsliv som aktivt læringsmiljø. Dagtilbuddene er begunstiget af nem adgang til en righoldig og varieret natur i alle dele af kommunen – dette bør udnyttes i videst muligt omfang.
- Digitale medier spiller en afgørende rolle i samfundsudviklingen. Der er behov for at arbejde målrettet og systematisk med at bruge digitale medier i fremtidens dagtilbud.

I den resterende del af strategiperioden efter 2015, vil der løbende blive sat fokus på andre faglige temaer.

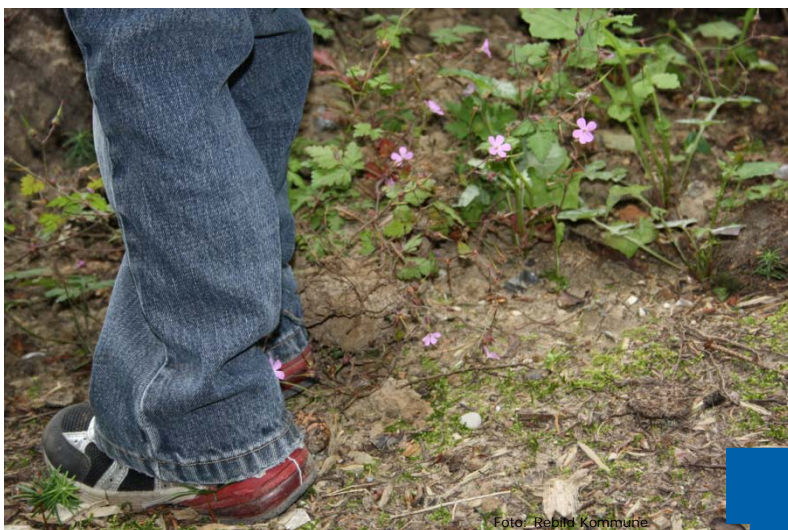

Foto: Rebild Kommune

Vi vil sætte fokus på at bringe børnene uden for deres vante rammer og give dem nye og særlige naturoplevelser, der skal være med til at pirre nysgerrigheden og kreativiteten.

Natur- og friluftsliv

Dagtilbuddene i Rebild Kommune har unikke natur-omgivelser. Natur- og friluftslivet er en ressource i Rebild Kommune, som vi skal udnytte i det generelle arbejde med læreplanernes temaer. Vores omgivelser giver os gode muligheder for at bruge naturen som en integreret del af den pædagogiske hverdag.

Derfor skal pædagogikken i dagtilbuddene udvikles med et særligt fokus på de gevinster der findes ved at bruge de unikke naturområder. Naturen skal i højere grad bruges til at udvikle kropslige, sociale og sproglige kompetencer hos børnene, og selvfølgelig også være med til at styrke børnenes forståelse af natur og naturfænomener.

Langt de fleste dagtilbud i Rebild Kommune har rigtig gode muligheder for at møde naturen lige uden for døren. Men vi vil også sætte mere fokus på at bringe børnene uden for deres vante rammer og give dem nye og særlige naturoplevelser, der skal være med til at pirre nysgerrigheden og kreativiteten. Derfor skal vi også have fokus på at forberede og efterbearbejde naturoplevelserne.

Det betyder, at vi skal udvikle særlige pædagogiske kompetencer inden for natur og friluftsliv. Samtidig skal vi udnytte de ressourcer der allerede ligger i forhold til brug af naturvejledere, naturlegepladser mv.

Hjørnesten

– natur og friluftsliv

- Vi skal udnytte de unikke naturomgivelser i Rebild Kommune. Vi skal lægge vægt på at udforske naturen.
- Natur handler om meget mere end natur. Det handler om kropslig, social og sproglig udvikling.
- Natur og ny teknologi går hånd i hånd. Vi skal bruge den ny teknologi til at udforske naturen.
- Fokus på natur og friluftsliv kræver ledelsesmæssig og organisatorisk opbakning.
- Fokus på natur og friluftsliv kræver et øget fokus på udvikling af kompetencer hos medarbejderne.

Hjørnesten

– digitale medier

- Digitale medier er et vilkår og ikke et valg!
- Digitale medier har til formål at understøtte de pædagogiske målsætninger i dagtilbud.
- Digitale medier er en del af den pædagogiske værktøjskasse og af læringsmiljøerne i dagtilbud.
- Digitale medier er et værktøj til videndeling og kommunikation i forældresamarbejdet.
- Digitale medier er et værktøj i arbejdet med dokumentation, evaluering, videndeling og udvikling af den pædagogiske praksis.
- Implementering af digitale medier i dagtilbud sker som en koordineret indsats på grundlag af en samlet strategi.
- Implementering af digitale medier kræver solid politisk og ledelsesmæssig opbakning på alle niveauer.

Digitale medier

Digitale medier er en del af den pædagogiske værktøjskasse og af læringsmiljøerne i fremtidens dagtilbud. Digitale medier spiller derudover en stadig større rolle som værktøj til videndeling, som kommunikationsplatform i forældresamarbejdet samt i det løbende arbejde med dokumentation, evaluering, videndeling og udvikling af den pædagogiske praksis i dagtilbud.

Dagtilbud skal afspejle den samfundsmæssige udvikling. På den baggrund er digitale medier et vilkår og ikke et valg. Vi arbejder aktivt med holdnings- og adfærdændringer både blandt medarbejdere og forældre. Dagtilbud eksperimenterer og får ny viden om, hvordan læringsmiljøerne kan indrettes, så børnene kan udvikle digitale mediekompetencer på en naturlig og integreret måde i hverdagen. De digitale medier supplerer de faglige redskaber og medarbejdernes måde at reflektere over praksis på. De digitale medier er en løftestang til at videreudvikle og nytænke arbejdet med læreplanstemaer, børnemiljøvurderinger

og børn i udsatte positioner. It understøtter børnefællesskaber, inklusion og relationer og er en del af grundlaget for en modernisering af den pædagogiske praksis.

I forældresamarbejdet er digitale medier en del af dialogen om børnenes udvikling og den pædagogiske praksis. Det er vigtigt at drøfte, hvad målet er med digitale medier i dagtilbud samt at forældrene inviteres til dialog om leg og læring understøttet af it. I den sammenhæng, er det afgørende at medarbejderne kompetencemæssigt er klædt på til at gå i dialog med forældrene om, hvordan digitale medier kan bruges i pædagogikken for at fremme børns læring, udvikling, engagement og nysgerrighed.

Vision og målsætninger for arbejdet med at indføre og anvende digitale medier er beskrevet i en kommunal digitaliseringsstrategi for dagtilbud. Den overordnede vision er, at digitale medier skal indgå i dagtilbud som et pædagogisk værktøj og som en del af læringsmiljøet. Strategien for digitale medier på dagtilbudsområdet skal koordineres med indsatsen på folkeskoleområdet. Det er desuden afgørende at indsatsen sker med de pædagogiske målsætninger i centrum. Implementeringen af digitale medier kræver løbende ledelsesmæssig fokus og opbakning på alle niveauer. Der er af denne grund en række nødvendige ledelsesmæssige indsatsområder som fx kompetenceudvikling, kulturændring, videndeling, teknik og organisering.

Det er vigtigt at drøfte, hvad målet er med digitale medier i dagtilbud samt at forældrene inviteres til dialog om leg og læring understøttet af it.

Modelfoto: Colourbox

Den pædagogiske dømmekraft

En stærk pædagogisk faglighed

I fremtidens dagtilbud har vi en stærk pædagogisk faglighed, hvor vi kan argumentere for hvad vi gør, har kendskab til de pædagogiske metoder der fungerer bedst i den konkrete børnegruppe, og kan bruge dem i praksis.

De pædagogiske læreplaner udgør grundlaget for arbejdet med at sætte mål og reflektere over de metoder der bruges. Arbejdet med de pædagogiske læreplaner bidrager desuden til formulering af en klar pædagogisk retning i alle dagtilbud, som alle bakker op om. Medarbejderne bruger evaluering og dokumentation til udvikling af deres praksis i dagligdagen.

I dagtilbuddene arbejder vi målrettet og systematisk med trivsel, læring og inklusion. Medarbejderne gør sig klart hvilke pædagogiske mål og metoder der arbejdes med, og er tydelige i deres kommunikation. Gennem bevidst anvendelse af pædagogiske metoder, støtter medarbejderne børnenes trivsel, inklusion og læring med udgangspunkt i kendskabet til det enkelte barns modenhed, udviklingsbehov, muligheder og potentialer. Det sker eksempelvis ved at opdele og arbejde med børnene i mindre grupper og målrettede lærings- og inklusionsindsatsen.

Inde- og udemiljøer indgår som en del af tilrettelæggelsen af den pædagogiske indsats. Både ude og inde arbejder vi med fleksible udviklingsmiljøer, der kan ændre form. Det giver mulighed for at lave små overskuelige miljøer til konkrete læringsaktiviteter eller understøtte børns relationer i mindre børnegrupper. Naturen og de digitale medier indgår som en naturlig del af de pædagogiske redskaber i dagtilbud.

Kompetenceudvikling

Medarbejderne uddannes og efteruddannes i målrettet og vidensbaseret pædagogik med fokus på trivsel, inklusion og læring. Faglig supervision fra Inklusionsafdelingen kombineret med systematisk kollegial

Hjørnesten

– stærk pædagogisk faglighed

- Alle institutioner har en klar pædagogisk retning, som alle bakker op om.
- Der arbejdes målrettet og systematisk med børns læring og inklusion på grundlag af en systematisk og målrettet pædagogisk praksis.
- Den pædagogiske praksis hviler på pædagogisk viden og teori, der fortløbende udvikles gennem en eksperimenterende og innovativ kultur i dagtilbud.
- Evaluering og dokumentation udvikles med afsæt i de pædagogiske læreplaner.
- Medarbejderne har løbende mulighed for kompetenceudvikling som grundlag for at kunne udvikle en reflekativ pædagogisk praksis.
- Administrationen og Inklusionsafdelingen understøtter udviklingsarbejdet i institutionerne gennem bl.a. konsultativ bistand, stiller specialkompetencer til rådighed samt faciliterer udviklingsprocesser og faglige netværk i dagtilbuddene.

feedback bidrager også til at udvikle personalets kompetencer. Der er særlig fokus på kompetenceudvikling i forhold til natur og digitale medier.

Dokumentation og evaluering

Der arbejdes løbende med udvikling af meningsfulde dokumentationsformer, der dels kan bruges i forhold til at udvikle praksis og dels giver forældre, politikere og forvaltning et tilstrækkeligt vidensgrundlag. Institutionerne benytter en fælles overordnet evalueringsmodel til den løbende evaluering af de pædagogiske læreplaner og den pædagogiske praksis. Administrationen stiller evalueringsfaglig ekspertise til rådighed.

0-3 års pædagogik

I Rebild Kommune går der pr. maj 2013 i alt 650 børn mellem nul og tre år i småbørnsgruppe eller dagpleje. Det svarer til ca. 66 % af alle børn i kommunen i denne aldersgruppe. Børnene opholder sig gennemsnitligt omkring 37 timer ugentligt i dagtilbuddet svarende til en normal voksen arbejdsuge.

Fra forskningen ved vi, at dagtilbud af høj kvalitet tidligt i børns liv har stor betydning for børn og unges trivsel, inklusion og læring senere i livet¹. Der er særligt to aspekter, der synes at have afgørende betydning for kvaliteten af dagtilbud for 0-3-årige:

- Den empatiske relation mellem pædagog/daglejer og barn og
- Det pædagogiske indhold, der bl.a. handler om pædagogens/ dagplejerens planlægning og deltagelse i børnenes aktiviteter

En varm og empatisk relation mellem pædagog/daglejer og barn er en forudsætning for pædagogikken, hvilket indholdet i læreplanerne også giver et tydeligt billede af. Hvorvidt hensigten om empatisk relation så omsættes til pædagogisk praksis, vil det være interessant at undersøge nærmere.

Spørgsmålet om at støtte børnene i at beskæftige sig med genstande og fænomener i omverdenen, altså den læringsmæssige dimension, er det andet væsentlige aspekt. Det drejer sig om ikke bare at være sammen med børnene, men at være sammen om et ind-

Hjørnesten

– 0-3 års pædagogik

- At undersøge og beskrive den pædagogiske praksis i småbørnsgrupper og dagpleje i Rebild Kommune
- At udvikle 0-3 års pædagogikken yderligere i retning af en praksis, der forener et lærerigt indhold og en empatisk og anerkendende relation mellem børn og voksne.

Foto: Rebild Kommune

Det drejer sig ikke om bare at være sammen med børnene, men at være sammen om et indhold, der kan bidrage til børns læring og udvikling.

¹ Fremtidens Dagtilbud – Pejlemærker fra Taskforce om Fremtidens Dagtilbud, Ministeriet for Børn og Undervisning, 2012

hold, der kan bidrage til børns læring og udvikling.

Vi ønsker at sætte fokus på samspillet mellem et lærerigt indhold og en empatisk og anerkendende relation mellem børn og voksne. Kort sagt – man er sammen om noget, og pædagogens/dagplejerens opgave er at tilrettelægge en praksis, hvor barnet bedst muligt tilegner sig og konstruerer normer, kundskaber og færdigheder. Omsorgen for barnet vægtes samtidig med, at man hjælper barnet til at mestre kundskaber.

Vi er nysgerrige efter at vide, hvordan dagtilbuddet fungerer for børnene i relation til ovenstående og hvad pædagogikken rent faktisk består af. I hvilket omfang lykkes vi med at forene et lærerigt indhold og en empatisk og anerkendende relation mellem børn og voksne? Og hvordan kan vi gøre det endnu bedre? Vi ønsker at sætte særligt fokus på 0-3 års pædagogikken – at udvikle og betone netop denne alders særlige behov og kvaliteter.

Foto: Rebild Kommune

Tillid er grundlaget for, at forældre gerne deler deres tanker og viden om børnene med hinanden.

Forældresamarbejde

I fremtidens dagtilbud er det en del af det pædagogiske arbejde, at formidle et samarbejde så forældregruppen involverer sig og understøtter børns trivsel, læring og inklusion.

Forældrene er de primære voksne i børns liv og har hovedansvaret for deres trivsel. Vi lægger vægt på et ligeværdigt forældresamarbejde, der er baseret på gensidig tillid, anerkendelse og faglighed. Omdrejningspunktet for forældresamarbejdet er, at definere barnets behov sammen med forældrene og med udgangspunkt i barnets og familiens ressourcer og potentialer.

Hjørnesten

–forældresamarbejde

- Forældrene er de primære voksne i børns liv, og det er dermed dem som har hovedansvaret for børnenes trivsel.
- Forældresamarbejdet foregår i øjenhøjde og med udgangspunkt i barnets og familiens ressourcer og potentialer.
- Samarbejdet med forældrene formidles på en måde, så forældrene involverer sig og understøtter børnenes læring og inklusion.
- Forældrearrangementer har et todelt fokus – viden om og værktøjer til at understøtte børns trivsel, læring og inklusion samt udbygning af det sociale netværk i forældregruppen.
- Medarbejderne formidler de pædagogiske overvejelser og betragtninger, der ligger til grund for aktiviteterne i dagtilbuddene.
- Der er tydelige rammer for hvordan og hvornår forældrene individuelt og kollektivt inddrages.

Tillid er grundlaget for, at forældre gerne deler deres tanker og viden om børnene med hinanden. Det giver grobund for et udvidet forældresamarbejde, der understøtter børns fællesskaber og dermed inklusionsindsatsen i dagtilbuddene. Det kan eksempelvis ske gennem legeaftaler, forældrearrangerede aktiviteter mv. Det udvidede forældresamarbejde er særligt værdifuldt for indsatsen i forhold til børn i udsatte positioner. Målet er at øge forældrenes viden om og værktøjer til at understøtte børns trivsel, læring og inklusion, at udbygge det sociale netværk i forældregruppen og at give forældrene mulighed for at spille en aktiv rolle i dagtilbuddet.

Dagtilbuddene skal tage godt imod den ressource, der er hos forældre, der har lyst til at involvere sig i dagtilbuddet. Dagtilbuddet kan samarbejde med forældregruppen og evt. også andre grupper i lokalsamfundet, der kan bidrage med en frivillig indsats.

Medarbejdernes tilgang til forældresamarbejdet er båret af en ambition om tydelig formidling af formålet med og indholdet i det pædagogiske arbejde i dagtilbuddet. Medarbejderne har en faglig bevidsthed, og de synliggør og italesætter den faglige viden, der ligger i deres profession. Der er tydelige rammer for hvordan og hvornår forældrene individuelt og kollektivt inddrages, og hvad formålet er med forældresamarbejdet.

Formidlingen til forældrene er udvidet fra at være en beskrivelse af, hvilke aktiviteter børnene har deltaget i til også at omfatte en forklaring på, hvad formålet med aktiviteten er i forhold til eksempelvis læring og inklusion, og hvilke udviklingsbehov aktiviteten er rettet imod.

Organisering og ledelse af fremtidens dagtilbud

Organiseringen og ledelse af fremtidens dagtilbud skal skabe grundlag for dagtilbudsenheder med et fagligt kompetenceniveau, der kan matche den kvalitet i fremtidens dagtilbud som vi har beskrevet på de foregående sider. Normeringer i dagtilbud er også en væsentlig del af velfungerende rammer og vilkår for dagtilbud af høj kvalitet med fokus på trivsel, inklusion og læring.

Decentralisering af støtteressourcer – styrket indsats i forhold til inklusion

I fremtidens dagtilbud er der fokus på børns fællesskaber og relationer som en uundværlig del af et inkluderende læringsmiljø for alle børn. Vi vil organisere dagtilbuddene, så flest mulige menneskelige ressourcer er til stede, der hvor børnene er og har brug for medarbejdernes viden og indsats.

Det enkelte barns behov i forhold til inklusion er meget individuelt og det kræver et vidende og kompetent personale at arbejde systematisk og målrettet med indsatsen. De midler Inklusionsafdelingen i dag anvender til støttetiltag i daginstitutionerne skal omorganiseres, med det mål at kompetencerne i størst mulig omfang er til stede decentralt. En mindre gruppe af faglige specialkompetencer skal fastholdes centralt og dagtilbuddene har mulighed for at konsultere disse kompetencer. De øgede decentrale kompetencer danner grundlag for en øget opmærksomhed og fokus på tidlig indsats i forhold til børn i udsatte positioner.

I praksis vil en del af de økonomiske midler, der i dag er afsat i budgettet til Inklusionsafdelingen blive decentraliseret. Den enkelte kontraktholder får altså overdraget nye opgaver og midler målrettet til arbejdet med børn i udsatte positioner og med henblik på en tidlig indsats.

Normeringer i dagtilbud er også en væsentlig del af velfungerende rammer og vilkår for dagtilbud af høj kvalitet med fokus på trivsel, inklusion og læring.

Sammenhængende organisering af dagtilbud 0-6 år

Vi vil undersøge perspektiverne i en ny organiseringsmodel for dagtilbud under overskriften 'Sammenhængende organisering af dagtilbud 0-6 år'. Funderet på følgende principper:

- Dagleje skal være en del af dagtilbuddet i alle distrikter.
- Større grad af valgmuligheder for 0-3 års området. Forældrene skal have en mulighed for at vælge mellem dagpleje og småbørnsgruppe.
- Sammenhæng mellem småbørns- og børnehaveområdet: der er en stærkere organisatorisk sammenhæng mellem småbørns- og børnehaveområdet, der styrker en fælles faglig udvikling.
- Bæredygtige enheder: vi har bæredygtige enheder, der har mulighed for at leve op til de faglige målsætninger i strategien.

Sammenhængende og inkluderende børnemiljøer 0-16 år

I fremtidens dagtilbud vil der være øget fokus på videndeling og samarbejde om faglige emner på tværs af dagtilbud og skole/SFO. Formålet er tidlig indsats ift. børnenes specifikke udviklingsbehov forud for skolestart og fokus på at skabe mere viden, indsigt og forståelse på tværs af kulturen i dagtilbud og skole/SFO. Det er vigtigt, at der er en rød tråd i inklusionsarbejdet for børn fra 0-16 år, hvor dagtilbud indgår i et tværfagligt samarbejde med forældrene, skolerne, Inklusionsafdelingen og andre relevante parter om løbende udvikling af inklusionsindsatsen og læringsmiljøerne. Også andre faglige emner vil blive taget op i samarbejdet – fx sprogudvikling, motorisk udvikling og læring gennem leg. Det tværfaglige samarbejde skal også understøttes af medarbejdere med særlige kompetencer, der arbejder på tværs af dagtilbud og skole.

Ledelse af fremtidens dagtilbud

Ledelse har stor betydning for fagligheden, organiseringen og kulturen i dagtilbuddene. Et godt lederskab er essentielt for arbejdet med trivsel, læring og inklusion og er kendetegnet ved at være professionelt, tydeligt, retningsgivende og strategisk. Ledelsen skal fx prioritere, inddrage og udforme indsatser lokalt, og ledelsen skal sætte retning både generelt og konkret i forhold til de pædagogiske aktiviteter.

Ledelsen i dagtilbud har ansvaret for at sikre, at der er en viden om trivsel, inklusion og læring, og at den bringes i spil. Samtidig skal ledelsen sikre, at der er de rette kompetencer til rådighed, og at de bliver brugt hensigtsmæssigt. Målrettet arbejde med trivsel, inklusion og læring kræver en indsats fra ledelsen i for at skabe en forandringsproces i dagtilbuddet, så man i højere grad udnytter eksisterende viden og kompetencer.

Implementering af strategien

For at omsætte strategien for fremtidens dagtilbud i Rebild Kommune til virkelighed, kræver det en række konkrete handlinger på flere niveauer. For at sikre den løbende koordinering og fremdrift i arbejdet vil vi etablere en styregruppe som består af chefen for Center Børn og Unge samt lederrepræsentanter, medarbejderrepræsentanter og konsulenter fra dagtilbudsområdet. Implementeringsarbejdet skal blive konkret gennem en vifte af forskellige værktøjer, fx:

Kontraktmål – kontraktstyring

I Rebild Kommune anvendes kontraktstyring som styringsprincip. Det betyder, at den enkelte institution hvert andet år indgår en revideret kontrakt med administrationen/ byrådet. Kontrakten indeholder blandt andet beskrivelser af basisopgaver og ydelser, økonomisk rammer og forudsætninger, politiske mål og institutionens egne mål.

Kontrakterne er et væsentligt værktøj til implementering af strategien for fremtidens dagtilbud. Det betyder, at strategiens indsatsområder og delprojekter løbende skal konkretiseres og indarbejdes i kontrakterne. Næste kontraktperiode starter 2014.

Kontraktholders planer for institutionens udviklingsarbejde

Forud for hver ny kontraktindgåelse foregår der drøftelser på den enkelte institution af mål og indsatsområder for den kommende kontraktperiode. I drøftelserne indgår kontraktholderens planer og visioner for institutionens udviklingsarbejde inden for rammerne af den fælles strategi. Formålet er, at den enkelte institution får en drøftelse mellem kontraktholder, daglige ledere, medarbejdere, forældrebestyrelse og evt. en bredere forældrekræds af, hvordan og hvilke initiativer institutionen vil arbejde med, inden for rammerne af den fælles strategi.

Ny dagtilbuds- og skolepolitik

I 2013/14 skal der udarbejdes en ny fælles dagtilbuds- og skolepolitik, som kommer til at erstatte den nuværende dagtilbudspolitik og den nuværende skolepolitik. Formålet med en fælles politik for 0-16 år er at skabe mere sammenhæng på tværs af de enkelte institutionsområder og aldersgrupper. Dagtilbuds- og skolepolitikken skal løbende være et værktøj i samarbejdet mellem det politiske, administrative og institutionelle niveau til at sikre fælles rammer og retning for indsatsen på alle kontraktområder. Politiken definerer de grundlæggende værdier, holdninger og målsætninger, som skal lægges til grund for arbejdet på alle kontraktområder for børn 0-16 år.

Fælles delprojekter og netværk

Før hver ny kontraktperiode hvert andet år, kan der være overvejelser om, hvilke delprojekter der skal gennemføres og hvilke netværksemner der skal arbejdes med de kommende år. Der skal altså løbende nedsættes arbejdsgrupper, der kan udarbejde detaljerede planer for gennemførelse af delprojekter og facilitering af netværk på tværs af institutionerne med det formål at skabe videndeling og fællesskab omkring den faglige og kvalitative udvikling af dagtilbuddene.

Kvalitetsrapport

Hvert andet år skal Center Børn og Unge udarbejde en kvalitetsrapport, som giver en status på kvaliteten i Rebild Kommunes dagtilbud.

Form, indhold og dataindsamling vil bl.a. blive tilpasset så kvalitetsrapporten kan bruges som et værktøj til løbende opfølgning på at strategien for fremtidens dagtilbud bliver gennemført.

Handlingsplan 2013-15

Virkeliggørelsen af strategi for fremtidens dagtilbud, skal i perioden 2013-15 ske gennem følgende tiltag, nævnt i prioriteret rækkefølge:

1. **Sammenhængende organisering af dagtilbud 0-6 år**

Børne- og Ungdomsudvalget igangsætter et delprojekt, der har til formål at undersøge og beskrive forskellige modeller for en sammenhængende organisering af dagtilbud 0-6 år baseret på principperne fastlagt i strategi for fremtidens dagtilbud. Projektet vil være forankret i administrationen i Center Børn og Unge.

2. **Decentralisering af støtteressourcer**

Børne- og Ungdomsudvalget igangsætter et delprojekt, der har til formål at undersøge og beskrive forskellige modeller for hvordan dele af støtteressourcerne kan decentraliseres. Projektet vil være forankret i administrationen i Center Børn og Unge.

3. **0-3 års pædagogik**

Administrationen i Center Børn og Unge igangsætter et delprojekt, der har til formål at undersøge den pædagogiske praksis på 0-3 års området i Rebild Kommune samt at udvikle 0-3 års pædagogikken i retning af en praksis, der forener et lærerigt indhold og en empatisk og anerkendende relation mellem børn og voksne.

4. **Moderniseringsplanen**

Moderniseringsplanen for bygningsmassen på dagtilbudsområdet tages op med henblik på gennemgang og opdatering med baggrund i Strategi for fremtidens dagtilbud.

5. **Dagtilbuds- og skolepolitik**

Børne- og Ungdomsudvalget igangsætter et delprojekt, der har til formål at tilvejebringe en samlet dagtilbuds- og skolepolitik. Projektet vil være forankret i administrationen i Center Børn og Unge.

6. **Strategi for digitale medier i dagtilbud**

Børne- og Ungdomsudvalget igangsætter et delprojekt, der har til formål at forme en samlet strategi for implementering af digitale medier i dagtilbud. Projektet bliver et samarbejdsprojekt, hvor alle institutioner inden for dagtilbud er inviteret og repræsenteret.

7. **Natur og friluftsliv**

Natur og friluftsliv er tema for udvikling af den faglige indsats i dagtilbuddene i en periode. Projektet bliver et samarbejdsprojekt, hvor alle institutioner inden for dagtilbud er repræsenteret.

8. **Fælles model for dokumentation og evaluering**

Administrationen i Center Børn og Unge igangsætter et delprojekt, der har til formål at beskrive en fælles model for dokumentation og evaluering i dagtilbud. Det er en del af arbejdet at tage stilling til form og indhold i kvalitetsrapporten for dagtilbud. Projektet er forankret i administrationen i Center Børn og Unge.

Foto: Rebild Kommune

Handlingsplanen tages op til fornyet overvejelse i sidste halvdel af 2015 for at vedtage en ny handlingsplan for 2016-17. Administrationen i Center Børn og Unge har ansvaret for at der laves ny handlingsplan.